

POSTANOWIENIE

Dnia 23 czerwca 2022 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Dariusz Dończyk (przewodniczący)

SSN Władysław Pawlak

SSN Katarzyna Tyczka-Rote (sprawozdawca)

w sprawie z powództwa M. P. i A. P.
przeciwko Bank spółce akcyjnej w W.
o zapłatę,
po rozpoznaniu na posiedzeniu niejawnym w Izbie Cywilnej
w dniu 23 czerwca 2022 r.,
zażalenia strony pozwanej
na postanowienie Sądu Okręgowego w Warszawie
z dnia 26 stycznia 2022 r., sygn. akt V Ca 119/21,

uchyla zaskarżone postanowienie.

UZASADNIENIE

Pozwany Bank S.A. w W. wniósł zażalenie na postanowienie Sądu Okręgowego w Warszawie z dnia 26 stycznia 2022 r., odrzucające jego skargę kasacyjną od wyroku Sądu Okręgowego w Warszawie z dnia 28 września 2021 r.

W uzasadnieniu zaskarżonego postanowienia Sąd Okręgowy wyjaśnił, że pozwany zaskarżył skargą kasacyjną wyrok oddalający jego apelację. W apelacji określił wartość przedmiotu zaskarżenia na kwotę 46 925 zł i wartość ta nie była kwestionowana w postępowaniu apelacyjnym, nie była także badana przez Sąd drugiej instancji. Zdaniem Sądu Okręgowego wartość przedmiotu zaskarżenia skargą kasacyjną nie może być wyższa niż wartość określona w postępowaniu

apelacyjnym, co oznacza, że w rozpatrywanej sprawie wartość ta nie przekraczała kwoty pięćdziesięciu tysięcy złotych i nie sięgała granicy przewidzianej w art. 398² § 1 *ab initio* k.p.c., wyznaczającej dopuszczalność wniesienia skargi kasacyjnej w sprawie o prawa majątkowe. Jako podstawę prawną odrzucenia skargi Sąd wskazał powołany przepis w zw. z art. 398⁶ § 2 k.p.c.

W zażaleniu skarżący zarzucił naruszenie art. 19 § 1 k.p.c. w zw. z art. 368 § 2 k.p.c., w zw. z art. 398²¹ k.p.c. Z ostrożności procesowej sformułował także zarzut naruszenia art. 19 § 2 k.p.c. w zw. z art. 368 § 2 k.p.c., w zw. z art. 398²¹ k.p.c. Jednocześnie wskazał na uchybienie art. 26 k.p.c. w zw. z art. 368 § 2 k.p.c., w zw. z art. 398²¹ k.p.c. oraz naruszenie art. 398² § 1 k.p.c. jak również art. 398⁶ § 2 k.p.c.

Wnioskował o uchylenie zaskarżonego postanowienia i skierowanie sprawy do ponownego rozpoznania przez Sąd Okręgowy w Warszawie na podstawie art. 398¹⁵ § 1 w zw. z art. 394¹ § 3 k.p.c. oraz o zasądzenie od powoda na jego rzecz kosztów postępowania zażaleniowego.

Ponadto skarżący wniósł o zbadanie i ustalenie wartości przedmiotu zaskarżenia przez Sąd Najwyższy, wskazując, że prawidłowa wartość tego przedmiotu w skardze kasacyjnej wynosi 71 835 zł.

W odpowiedzi na zażalenie pozwanego powodowie M. P. i A. P. wnieśli o oddalenie tego zażalenia jako bezzasadnego oraz o zasądzenie od pozwanej łącznie na ich rzecz kosztów postępowania zażaleniowego.

Sąd Najwyższy zważył co następuje:

Dopuszczalność skargi kasacyjnej w sprawach o prawa majątkowe uregulowana została w art. 398² § 1 k.p.c. Złożenie tego środka jest dozwolone co do zasady, wyrażonej na początku tego przepisu, jeżeli wartość przedmiotu zaskarżenia nie jest niższa niż 50 000 zł. Artykuł 398⁴ § 3 zd. pierwsze k.p.c. nakazuje wskazanie w skardze kasacyjnej, jeżeli wniesiona została w sprawie o prawa majątkowe, wartości przedmiotu zaskarżenia. Zgodnie z przyjętą wykładnią, obliczenie wartości przedmiotu zaskarżenia następuje z uwzględnieniem zasad określonych w art. 19 do 24 k.p.c., stosowanych odpowiednio na mocy podwójnego odesłania – do art. 368 § 2 k.p.c. na podstawie art. 398²¹ k.p.c. i dalej – przez

art. 368⁴ § 2 k.p.c. do tych właśnie przepisów. Oznacza to, że jeżeli przedmiotem zaskarżenia jest roszczenie pieniężne – jego wartość określa zaskarżona kwota pieniężna (art. 19 § 1 k.p.c.). W innych sprawach majątkowych powód obowiązany jest oznaczyć w pozwie kwotą pieniężną wartość przedmiotu sporu, uwzględniając postanowienia zawarte w art. 20 i nast. k.p.c. Jeśli przedmiotem zaskarżenia jest kilka roszczeń, zlicza się ich wartość (art. 21 k.p.c.). Przy tym, jak wynika z art. 368 § 2 k.p.c., wartość przedmiotu zaskarżenia może przekroczyć wartość przedmiotu sporu określoną w pozwie tylko wtedy, kiedy powód rozszerzył powództwo lub sąd orzekł ponad żądanie.

W niniejszej sprawie powodowie sformułowali w pozwie roszczenie o zasądzenie kwoty 45 581,56 zł z odsetkami, które rozszerzyli w toku postępowania (w piśmie z dnia złożonym na rozprawie w dniu 14 lipca 2020 r. - k. 685 i n.) na dwa sposoby. Po pierwsze wystąpili o zasądzenie od pozwanego dalszej kwoty 1 343,37 zł, po drugie zgłosili żądania ewentualne o zasądzenie od pozwanego kwoty 15 534,83 franków szwajcarskich z odsetkami oraz o ustalenie nieważności umowy kredytu. W piśmie tym podali wartość przedmiotu sporu – 46 925 zł, wyjaśniając, że jest ona obliczona od roszczenia głównego, gdyż roszczenia ewentualne nie podlegają zliczeniu z roszczeniem głównym i nie są brane pod uwagę przy określeniu wartości przedmiotu sporu.

W odpowiedzi na powyższe pismo pozwany wniósł o zbadanie wartości przedmiotu sporu, zarzucając niewłaściwość rzeczową Sądu Rejonowego. Argumentował, że roszczenie ewentualne powinno być oszacowane wg wielkości udzielonego kredytu na kwotę 77 334,80 franków szwajcarskich lub 2 000 000 zł. Wnioski te zostały oddalone postanowieniem z dnia 25 września 2020 r., po czym Sąd Rejonowy wydał wyrok, którym zasądził od pozwanego część roszczenia głównego tj. 6 448,42 zł z odsetkami ustawowymi za opóźnienie oraz część powództwa ewentualnego – tj. 15 524,83 franków szwajcarskich. W pozostałym zakresie oddalił powództwo główne i powództwa ewentualne. Zatem na etapie wyrokowania doszło do aktywacji powództwa ewentualnego, które stało się przedmiotem orzekania przez Sąd. Do tej pory wartość przedmiotu sporu z tego powództwa nie została jednak określona przez powoda, nie była także zbadana przez Sąd pierwszej instancji.

Pozwany zaskarżył apelacją wyrok Sądu Rejonowego w zakresie, w jakim powództwo główne i ewentualne zostało uwzględnione. Wartość przedmiotu zaskarżenia oznaczył na 46 925 zł z wyjaśnieniem, że jest to ustabilizowana wartość przedmiotu sporu z powództwa głównego. Sąd Okręgowy nie skontrolował, prawidłowości zastosowanej metody ustalenia przedmiotu zaskarżenia, mimo że w sprawie wystąpił jeden z wypadków uzasadniających powstanie rozbieżności pomiędzy wartością przedmiotu sporu oznaczoną w pozwie, a wartością przedmiotu zaskarżenia, tj. rozszerzenie powództwa (art. 368 § 2 k.p.c.), zaś wyjaśnienie pozwanego co do metody określenia tej wartości, nawiązujące jedynie do kwoty dochodzonej jako powództwo główne, nie przystawało do treści zaskarżonego rozstrzygnięcia, obejmującego także część roszczenia ewentualnego, świadomie nieoszacowanego przez powoda w postępowaniu pierwszoinstancyjnym. Sąd orzekł o nim z uwagi na oddalenie części powództwa głównego. W tych okolicznościach zgodzić się należy z pozwanym, że wskazana przez niego w skardze kasacyjnej wartość przedmiotu zaskarżenia poddana być powinna kontroli co do swej prawidłowości określonej w świetle art. 19 – 24 k.p.c., nie zaś tylko przez odniesienie do podanej w apelacji wartości przedmiotu sporu, obejmującej jedynie wartość roszczenia głównego. O ile bowiem w postępowaniu pierwszoinstancyjnym występowało pieniężne roszczenie główne i dwa niepieniężne roszczenia ewentualne, co do których nie obowiązywała zasada zliczania roszczeń określona w art. 21 k.p.c. (zob. postanowienie z dnia 20 kwietnia 1966 r., I CZ 29/66, OSPiKA 1967 nr 2, poz. 36, z dnia 20 maja 1987 r.; I CZ 55/87, OSNCP 1988 nr 11, poz. 160, czy z dnia 6 grudnia 2006 r., IV CZ 96/06, niepubl.), o tyle w postępowaniu apelacyjnym i kasacyjnym przedmiotem zaskarżenia stały się dwa roszczenia majątkowe zasądzone na rzecz powodów wyrokiem Sądu Rejonowego, podlegające już zliczeniu zgodnie z art. 21 k.p.c. Przy tym drugie z tych roszczeń wymagało obliczenia wartości świadczenia zasądzonego w walucie obcej według kursu z dnia rozszerzenia. Powód w taki właśnie sposób określił wartość przedmiotu zaskarżenia, wobec czego nie można podzielić stanowiska Sądu Okręgowego, że wartość ta została określona wadliwie. Niewłaściwe przeprowadzenie kontroli wartości przedmiotu zaskarżenia przez Sąd Okręgowy nie może uzasadniać akceptacji powstałych nieprawidłowości w postępowaniu

kasacyjnym, w którym znaczenie właściwego określenia wartości przedmiotu zaskarżenia jest nieporównanie większe.

Badanie przez Sąd Najwyższy wartości przedmiotu zaskarżenia w ramach kontroli prawidłowości postanowienia o odrzuceniu skargi nie uzasadnia jednak wydawania odrębnego postanowienia ustalającego tę wartość. Wynik przeprowadzonej kontroli ma charakter przesłanki i przekłada się na rozstrzygnięcie o zasadności lub niezasadności zażalenia.

Z tych względów Sąd Najwyższy na podstawie art. 394¹ § 1 k.p.c. w zw. z art. 398¹⁵ § 1 k.p.c. uchylił zaskarżone postanowienie.

[as]